

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
20 ЛИСТОПАДА 2020 РОКУ**

ХАРКІВ – 2020

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 7 від 19.11.2020 р.).

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 20 листопада 2020 р. / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. 125 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2020.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної
педагогіки, 2020.
© Васильєва М.П., 2020.

Буйницька М.М. ЗДАТНІСТЬ ДО САМОМЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ВАЖЛИВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	36
Буркова М.В. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ У СТАРШОКЛАСНИКІВ – ВИХОВАНЦІВ ІНТЕРНАТНОГО ЗАКЛАДУ.....	38
Ван Юйхун СОЦІАЛЬНА РОЛЬ МУЗИКИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	43
Владимиров Д.І. ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗІ СТАРШОКЛАСНИКАМИ ЗАСОБАМИ АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	44
Галас Т.В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	47
Герасименко А.Ю. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО КОРЕКЦІЇ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	50
Гольфельд Т.Г. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ БАГАТОДІТНИХ СІМЕЙ У ЦЕНТРАХ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ.....	54
Дерев'янка Г.О. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	57
Довбня О.В. ПРОГРАМА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	61
Комишан Т.О. КОМПЛЕКС ЗАСОБІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО УМОВ ЗДО.....	64
Куряча С.В. ВИМІРЮВАННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	67
Літвиненко Ю.С. ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....	73
Ліщина Ю.А. ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	78
Павлюченко С.Ю. АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОФІЛАКТИКИ ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН ПІДЛІТКАМИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	81

соціальної допомоги», семінарські заняття «Напрями виховання дитини в сім'ї», «Напрями роботи соціального педагога в Центрах соціальних служб», «Відповідальне батьківство». Розроблений комплекс заходів було експериментально перевірено під час спеціально організованої роботи.

Перспективи подальших розвідок. Розроблений комплекс навчально-методичних засобів потребує експериментального дослідження та перевірки його ефективності.

Список використаних джерел

1. Костина В.В. Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи в інклюзивному освітньому середовищі. *Матеріали V Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітації (м. Київ, 10 квітня 2018 р.). Київ, 2019. 45 с.*
2. Васильєва М. П., Подберезський М. К. Підготовка соціальних працівників відповідно до сучасних вимог соціально-педагогічного напрямку професійної діяльності Інновації в підготовці та професійній діяльності. *Матеріали науково-практичної конференції (м.Харків, 24 листопада 2015р.). Харків, 2015. С. 4-13.*
3. Кабусь Н. Д. Професійно-творчий розвиток майбутнього соціального педагога в процесі навчання у вищій школі *Розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця : монографія. Херсон, 2014. С. 334–373*
4. Шеплякова І. О. Проблема формирования профессионально-ценностных ориентаций будущего специалиста социальной работы Материалы конференции: Иновационные процессы на производстве и в образовании : проблемы, перспективы и тенденции. *Вестник Красноярского государственного университета, Первоуральск, 2011. с. 157-162*
5. Капська А. Й. Соціальна педагогіка. 5-те вид. перероб. та доп. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 488 с.
6. Харченко С. Я. Методология и методы социально-педагогических исследований: науч., учеб.-метод. пособие для студентов, магистрантов, аспирантов и специалистов в области воспитания и образования, соц. педагогов и соц. работников , Луганск, 2001. 216 с.
7. Василенко О.М. Підготовка майбутніх соціальних працівників до консультативної діяльності сім'ї. *Інноваційна педагогіка. Одеса, 2019. №16. Т.2. с. 79-83*
8. Тугуз Ф. А. Формирование готовности будущих социальных педагогов к оказанию социально-педагогической поддержке молодой семье : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук . Майкоп, 2007. 23 с.
9. Галкина Т. Э. Профессиональная подготовка социального педагога в вузе к работе с семьей : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук : Москва., 2006. 18 с.

Дерев'янюк Г.О.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Єсіна Н.О.

Анотація. У статті висвітлена підготовка здобувачів вищої освіти до формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти, яка складається з: лекційних, семінарських занять, соціально-виховних заходів, наукових робіт, проблемних ситуацій; проаналізовані існуючі форми та методи роботи майбутнього соціального педагога з формування здорового способу життя підлітків; розглянуто метод тренування, що включає

у собі елементи ігрової взаємодії, тренінгу, майстер-класу та лекцій зі змішаних бойових мистецтв, що сприятиме підвищенню рівня зацікавленості підлітків до спорту, їх особистісну мотивацію до ведення здорового способу життя; визначено щоденні фізичні вправи, зокрема види бойового спорту, ефективним напрямом соціально-педагогічної діяльності, що дасть нагоду підліткам на особистісному рівні відчувати задоволення від таких занять.

Ключові слова: добрів спосіб життя, підліток, види бойового спорту, підготовка, соціальний педагог, заклад загальної середньої освіти.

Derevyanko G.O. Preparation of Future Social Pedagogues for the Formation of a Healthy Lifestyle of Adolescents in the Institution of General Secondary Education

Annotation. Training of applicants of the higher education for formation of a healthy lifestyle of teenagers in establishment of the general secondary education which consists from is covered in article: lecture, seminar occupations, social and educational actions, scientific works, theoretical discussion of situations; the existing forms and methods of work of future social teacher on formation of a healthy lifestyle of teenagers are analysed; the training method which includes elements of game interaction, a training, master class and lecture on the mixed martial arts that will promote increase in level of interest of teenagers to sport, their personal motivation to maintaining a healthy lifestyle is considered; are determined by the effective direction of social and pedagogical activity schooling of teenagers to daily physical exercises, practical acquaintance with sports, in particular with types of fighting sport is, will give the chance to them at the personal level to feel pleasure from such occupations.

Keywords: healthy lifestyle, teenager, combative sports, preparation, social teacher, institution of the general secondary education.

Постановка проблеми. На сьогодні, є цілий ряд форм та методів підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи до діяльності щодо формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти, що є усталеними та досить консервативними, однак вивчення та всебічний аналіз проблеми підготовки майбутнього соціального педагога з формування здорового способу життя у молодого покоління є одним з найактуальніших питань сьогодення, розв'язання якого визначає майбутнє нашої держави та подальше існування здорової української нації.

У зв'язку із загостренням соціально-економічних проблем суспільства і погіршенням стану здоров'я як дорослого, так і дитячого населення, визначальною інституцією у підготовці майбутнього соціального педагога з формування здорового способу життя дітей та підлітків є система освіти, ключова роль якої полягає у формуванні необхідних знань, вмінь та навичок у майбутніх фахівців соціальної роботи та культури здоров'я та здорового способу життя учнів, все це зумовлює зміну традиційних підходів до навчання здобувачів вищої освіти, використання інноваційних та оновлених методів та технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури показав, що особливості діяльності з формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти розкривалися у працях (Н.Амосова [1], Д. Бойчука [5], Т.Єрмакової [8], О. Желевої [9] тощо). Проблемами особистісного розвитку майбутніх соціальних педагогів у галузі професійної підготовки щодо формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої займалися (О. Безпалько [3], В. Безпалько [4], В. Афанас'єв [2]). Окремі аспекти методів підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі до формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти розкривалися у роботах (П. Гусака [6], Т. Мартинюка [7], І. Сидорук [7]). Проблему формування готовності майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників до формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти вивчали (С.Литвиненко [10]).

Проте, у зв'язку з сучасними тенденціями розвитку як самого суспільства, так і змісту, форм та цілей освіти, а також значним погіршенням безпосередньо здоров'я підлітків та

недбалої культури щодо здорового способу життя, виникла необхідність підбору більш ефективних методів підготовки здобувачів вищої освіти до діяльності щодо формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти.

Мета статті – є дослідження методів підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти.

Виклад основного матеріалу. Проаналізувавши літературу з формування здорового способу життя, з особистісного розвитку майбутніх соціальних педагогів у галузі професійної підготовки щодо формування здорового способу життя підлітків та іншу навчальну та соціально-педагогічну літературу, наукові зібрання та статті, ми можемо зазначити, що сьогодні, підготовка майбутніх фахівців соціальної галузі має досить значні недоліки та використовує методи, що не в повній мірі враховують сучасні соціокультурні особливості як підлітків, так і здобувачів вищої освіти, а також є суттєві прогалини у практичному відпрацюванні форм та методів роботи безпосередньо з підлітками у закладі загальної середньої освіти.

У більшій мірі, підготовка здобувачів вищої освіти до формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти складається з лекційних та семінарських занять, написанням наукових робіт, теоретичним обговоренням ситуацій, але, на жаль, зазвичай, без можливості практично використати отриманні знання, вміння та навичка в процесі навчання, що в свою чергу призводить до того, що у подальшій професійній діяльності вже готовий спеціаліст використовує стандартні та дещо застарілі методи роботи з формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти [11].

Спираючись на все, що було зазначено раніше, ми можемо зробити висновок, що в більшій мірі сучасна підготовка майбутніх фахівців з формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти, базується на використанні досить пасивних методів навчання, де здобувачі виступають в ролі спостерігачів і слухачів та відтворюють ті знання, що надані їм викладачами й не отримують необхідних практичних навичок для подальшої результативної діяльності з формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти.

Виходячи з вище зазначеного, на наш погляд, при підготовці майбутніх фахівців соціально-педагогічної галузі з формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти, буде більше ефективною, якщо вона буде містити в собі більше активних методів навчання.

Кажучи більш предметно, хочеться зазначити такі види активного навчання, як: ігрові, тренінгові, тренування, майстер-класи. У подібних видах навчання спеціаліст відіграє велику роль в безпосередньому процесі передачі знань, вмінь та навичок з формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти [6, с. 59].

Розглянемо детально більш ефективні, на наш погляд, види активного навчання. *Метод тренування*, що включає у собі елементи ігрової взаємодії, тренінгу та майстер-класу, полягає в тому, що замість проведення звичайного уроку “Фізичної культури”, можливе проведення тренування-лекції зі змішаних бойових мистецтв (англ. Mixed Martial Arts, ММА), що сприятиме підвищенню рівня зацікавленості підлітків до спорту, їх особистісну мотивацію до ведення здорового способу життя [9, с. 37]. Не можливо, на наш погляд, обмежувати підлітка у тому, що він вже звик робити, навіть якщо ця діяльність є деструктивною, не показавши йому альтернативу цьому заняттю. Так, ми вважаємо, що ефективним напрямом соціально-педагогічної діяльності є привчання підлітків до щоденних фізичних вправ, практичне ознайомлення з видами спорту, зокрема з видами бойового спорту, що дасть нагоду підліткам на особистісному рівні відчувати задоволення від таких занять. Це, в свою чергу, стане підґрунтям до формування у них здорового способу життя.

Використовуючи вищезазначені форми та методи роботи, слід звернути увагу на плануванні дій та результатів у процесі навчання, щоб воно було не тільки інноваційним та цікавим, але і мало результативність та ефективність. Особливу увагу слід приділяти зворотному зв'язку між підлітком та спеціалістом соціально-педагогічної сфери, а також

самоаналізу та рефлексії після проведення занять, з подальшим аналізом та самоаналізом своєї діяльності [3, с. 25].

Безперечними позитивними сторонами наведених вище форм та методів роботи є практичне відпрацювання вмінь та навичок з формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти, а також з можливостями застосовувати нестандартні ситуації в педагогічній практиці, з якими можуть стикнутися майбутні спеціалісти соціально-педагогічної сфери.

Висновки. Таким чином, при підготовці майбутніх соціальних педагогів до формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої для досягнення максимальної ефективності та результативності у цьому напрямку, слід використовувати більше інтерактивних методів навчання, таких як: тренування, ігрові взаємодії, майстер-класи, тренінги, не виключаючи при цьому теоретичну частину освітньої програми та більш стандартні форми та методи роботи.

Перспективним напрямом подальших досліджень ми вважаємо безпосередній аналіз та створення алгоритму, щодо впровадження вищезазначених інноваційних, інтерактивних форм та методів роботи з формування здорового способу життя підлітків у закладі загальної середньої освіти в процес підготовки майбутніх спеціалістів соціально-педагогічної галузі.

Список використаних джерел:

1. Амосов Н.М. Раздумья о здоровье. *Физкультура и спорт*. Москва, 1987. 64 с.
2. Афанасьев В. Г. Системность и общество. Москва: Политиздат, 1980. 386 с.
3. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. Москва: Педагогика, 1989. 302 с.
5. Бойчук Ю.Д. Культурологічний і аксіологічний підходи до формування еколого-валеологічної культури студентів вищих педагогічних навчальних закладів. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Київ, 2009. Вип. 3. С. 121.
6. Гусак П. М. Відповідальне ставлення до здоров'я: теорія та технології. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2009. 219 с.
7. Гусак П., Мартинюк Т., Сидорук І. Профілактика вживання психоактивних речовин підлітками / ред. П. Гусака. Луцьк, 2013. 483 с.
8. Єрмакова Т.С. Проблема формування здорового способу життя старшокласників у вітчизняній педагогіці: автореф. дис. ...канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. Харків, 2010. 21с.
9. Желєва О.І. Формування навичок здорового способу життя: метод. посіб. Київ: Золотоноша, 2014. 147с.
10. Литвиненко О.М. Формування здорового способу життя в студентській молоді. *Педагогіка: наукові праці*. 2013. Вип. 146. Том 158.
11. Литвиненко С. А. Теоретико - методичні засади підготовки майбутніх учителів початкових класів до соціально-педагогічної діяльності: автореф. дис. ...д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 /Київський національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 2005. 40 с.